

VLADISLAV II. (1140–1172)

KONRÁD OTA (1189–1191)

PŘEMYSL

OTAKAR I. (1197–1230)

VÁCLAV I. (1230–1253)

PŘEMYSL OTAKAR II. (1253–1278)

1120

1140

1160

1180

1200

1220

1240

1260

1280

1300

Zlatá bula sicilská

Když roku 1197 dosedl na knížecí stolec v Praze Přemysl Otakar I., měl oproti svým předchůdcům značně ulehčenou pozici. Předně už nebylo mnoho jiných členů rodu, kteří by ho mohli ohrozit. Vedlejší větve Přemyslovců vymřely a se svými bratry se uměl dohodnout. Navíc ve stejném roce zemřel císař Jindřich VI. a ve Svaté říši římské se rozhořel boj o nástupnictví: a v něm se Přemysl orientoval téměř dokonale.

Přecházel mezi jednou (Filip Štaufský) i druhou (Ota Brunšvický) stranou, a to tak dokonale, že již roku 1198 dostal královský titul – jako třetí český vládce, po Vratislavu I. (korunován 1085) a Vladislavu I. (1158) – a oba uchazeči o císařskou korunu mu ho potvrdili.

Smír bratrů Přemysla a Vladislava r. 1197, obraz Josefa M. Trenkwalda

VĚDĚLI JSTE, ŽE...

Přemysl Otakar I. také znovu sjednotil české země – roku 1182 totiž Fridrich Barbarossa od Čech oddělil Moravu, a to jako samostatné Markrabství moravské.

Vrchol Přemyslových snah přišel roku 1212. Tehdy, 26. září, v Basileji získal od mladého císaře Fridricha II. důležitou listinu, která nejen potvrzovala, ale i značně rozšiřovala jeho práva a výhody. Zlatá bula se jí říká proto, že měla zlatou pečeť (tedy nejvyšší možnou) a sicilská z důvodu, že ji Fridrich vydal s pečetí sicilského krále, jímž byl; císařské klenoty totiž byly zrovna v moci jeho protivníka. Přemysl si nechal v bule především potvrdit královský titul pro sebe i pro své potomky, postavení jednoho z volitelů císaře, své majetky v Čechách i na Moravě a také omezení povinností vzhledem k císaři. Celkově Zlatá

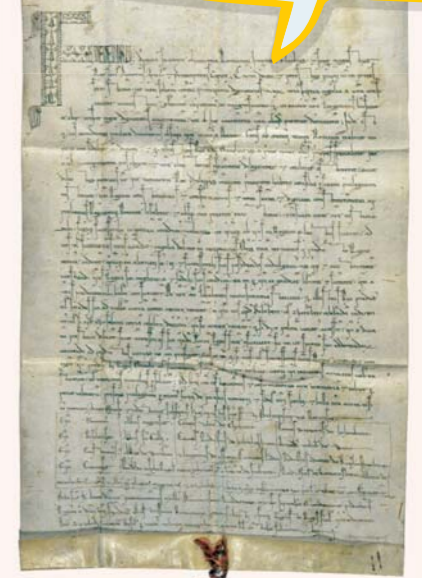
bula sicilská znamenala potvrzení českého krále jako jednoho z nejvýznamnějších panovníků ve střední Evropě.

Ačkoli byl Přemysl Otakar ženatý s Adlétou Míšeňskou, někdy kolem roku 1200 poznal krásnou a prý vášnivou uherskou princeznu Konstancii, a tak se (jako zřejmě první z českých vládců) nechal rozvést. Když ale bylo potřeba, načas vzal původní manželku zase zpět – třeba z důvodu, aby mohl jejich dceru Markétu provdat za dánského krále (tam princeznu překřtili na Dagmar a je uctívána jako vzorná královna a matka). Když ale potřeba pominula, vrátil se k té mladší...

1227

zemřel mongolský vládce Čingischán

Zlatá bula sicilská, originál Státní ústřední archiv Praha

22

Richard Lví Srdce

Anglický král Richard I., řečený Lví srdce, je obvykle označován za ideálního středověkého rytíře. Udatný, ctnostný, vítězící v mnoha bitvách, ale zároveň zápasící s podlými nepřáteli z řad vlastních příbuzných...

Anglický král Richard I. při bojích ve Svaté zemi, obraz Philipa de Louthbourga

Richard pocházel z dynastie Plantagenetů. Jeho otec, král Jindřich II., získal sňatkem s krásnou Aliénor (předtím odvrženou francouzským králem) rozsáhlé majetky v západní a střední Francii (kde byl i Richard vychován), na které si dělali ale chuť i další vládci. Od počátku tak byl Richard zapleten do nekonečných bojů. Krátce po svém nástupu na trůn se navíc ještě přidal ke křížové výpravě a zamířil spolu s císařem Fridrichem Barbarossou do Svaté země.

VĚDĚLI JSTE, ŽE...

Jedním z míst, kde byl Richard Lví Srdce při svém návratu z křížové výpravy vězněn, byl také hrad v Dürnsteinu nad Dunajem v Rakousku, nedaleko od našich hranic.

1204

vypálení Konstantinopole křížáky

Výprava moc úspěšná nebyla – Jeruzalém se osvobodit nepodařilo, císař se na území dnešního Turecka utopil a Richard byl při návratu několikrát zajat, ale když nic jiného, přivezl si z cest manželku, krásnou princeznu Berengarii.

Doma v Anglii za něj zatím vládl bratr, princ Jan. Ten byl Richardovým opakem – bojácný, nerozhodný, ovlivňovaný svými rádci. Ale zato hodně vládychtivý... Doufal, že se Richard z křížové výpravy nevrátí, ale ten nakonec dorazil. V lidovém vyprávění žije král Richard jako ten, kdo přijde, aby navrátil zákon, a za jeho vlády bude zas v Anglii dobře, podobně jako u nás v pověstech o Bruncvíkovi či Ječmínkovi. Bohužel, Richard byl skutečný, a nikoli nesmrtelný – roku 1199 padl při obléhání francouzského hradu Châlus. Na trůn po něm nastoupil Jan: a o tom, jak byl úspěšný, vypovídá i jeho přezdívka Bezzemek. Do dějin se nakonec zapsal jako ten, kdo roku 1215 vydal (na nátlak šlechty) listinu, zvanou *Magna charta libertatum*, vypočítávající základní práva a svobody všech lidí.

Do Richardovy doby je kladen i jeden z neznámějších anglických příběhů – legenda o Robinu Hoodovi: neohrožený bojovník a hrdý lukostřelec prý žil v Sherwoodském lese u Nottinghamu a jako všichni zbojníci bohatým bral a chudým dával. Ve skutečnosti se ale jmenoval William, nežil na severu Anglie, ale poblíž Londýna a vracel kořist ukradenou žoldněři v královských službách. Robina, jak ho známe my, vytvořil až spisovatel Walter Scott na počátku 19. století.

Sherwoodský les, spojený s pověstmi o Robinu Hoodovi

ALEXANDR NĚVSKÝ, kníže ruský (1236–1263)

FILIP II. AUGUST, král francouzský (1180–1223)

FRIDRICH I. Barbarossa, císař římský (1152–1190)

FRIEDRICH II., císař římský (1212–1250)

RICHARD Lví Srdce, král anglický (1189–1199)

JAN BEZZEMEK, král angl. (1199–1216)

JINDŘICH III., král anglický (1216–1272)

1120

1140

1160

1180

1200

1220

1240

1260

1280

1300